

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Fastställd: 2026-01-23

Diarienummer: KS.2025.209

Vattentjänstplan Gnesta kommun

Samrådsredogörelse

Bakgrund till förslaget

Kommunstyrelsen beslutade den 13 maj 2025 att Vattentjänstplan sänds ut på samråd.

Hur samrådet har bedrivits

Förslag till Vattentjänstplan för Gnesta kommun har varit ute på samråd under tiden 2025-08-01 till 2025-08-31. Genomförande av samråd skedde på följande sätt:

- Kommunens hemsida/anslagstavla.
- Direktutskick av handlingarna via e-post till berörda myndigheter, närliggande kommuner och enheter inom kommunen.

Sammanställning av inkomna remissvar

Vid samrådstidens utgång har följande svarat att de avstår från att yttra sig:

- Nykvarns kommun
- Södertälje kommun

Följande har lämnat synpunkter på förslaget:

- Pernilla Gullerström
- Charlotta Rayner Johansson
- Viktor Carlander
- Astrid Mötzing
- Länsstyrelsen Södermanlands län

Nedan redovisas inkomna synpunkter och vilka eventuella ändringar som gjorts med anledning därav. Redaktionella ändringar som inte påverkar innehållet i Vattentjänstplanen tas inte upp här.

Redogörelse för inkomna synpunkter och hur de har hanterats

Pernilla Gullerström har flera synpunkter:

- Taktiken för förnyelse av ledningsnätet bör höjas utöver nuvarande nivå om 333 r/år.

Svar: Förnyelsetakten 333 år (eller 0,3% längd av ledningsnätet/år) för hela ledningsnätet är en basnivå och genomsnittlig omsättningstakt. I takt med ledningsnätet digitaliseras kan förnyelseplanering ske utifrån kända riskkällor till skillnad mot att endast baseras på driftstörningar. Befintliga vattenmätare planeras också ersättas med läckljudsupptagning. Det kommer höja leveranssäkerheten för vatten och avlopp.

- Vattenprover bör tas med tätare intervall tills ledningsnätets status har förbättrats.

Svar: Provtagning av dricksvatten följer Livsmedelsverkets föreskrifter och har ett fastställt provtagningsprogram med både regelbunden och händelsestyrd provtagning. Vid behov, exempelvis vid driftstörningar eller förändrade riskbedömningar, kan provtagningen utökas.

- Hållsta och Norrtuna inte bör tvångsanslutas till ett system som i nuläget har betydande läckage.

Svar: Innan ytterligare områden kan anslutas behöver den allmänna VA-försörjningen ha kapacitet för det och ett formellt beslut om verksamhetsområde.

- Avloppsreningsverken ska åtgärdas och repareras i tid.

Svar: Kommunen arbetar med utredningar och planering av nytt reningsverk och förbättringar av befintliga anläggningar.

- VA-enheten ska ges tillräckliga resurser för att kunna utföra sitt uppdrag på ett hållbart sätt, utan att personalens arbetsmiljö riskeras.

Svar: VA-verksamheten är avgiftsfinansierad och en ökad budget innebär höjd VA-taxa. VA-enheten har dock fått flera nya tjänster för att klara av att hantera alla reinvesteringar, ny vattentäkt och nytt avloppsreningsverk.

Charlotta Rayner Johansson har flera synpunkter:

- Högre takt på förnyelse av ledningsnät så att vi kan bli klara någon gång och bli av med strulet vi har med vattnet!
- *Svar: Förnyelsetakten 333 år (eller 0,3% längd av ledningsnätet/år) för hela ledningsnätet är en basnivå och genomsnittlig omsättningstakt. I takt med ledningsnätet digitaliseras kan förnyelseplanering ske utifrån kända riskkällor till skillnad mot att endast baseras på driftstörningar. Befintliga vattenmätare planeras också ersättas med läckljudsupptagning. Det kommer höja leveranssäkerheten för vatten och avlopp.*
- Provtagning dagligen tills vi har löst vattenförsörjningen för att säkerställa att vattnet är tjänligt.

Svar: Provtagning av dricksvatten följer Livsmedelsverkets föreskrifter och har ett fastställt provtagningsprogram med både regelbunden och händelsestyrd provtagning. Vid behov, exempelvis vid driftstörningar eller förändrade riskbedömningar, kan provtagningen utökas.

- Inte tvångsansluta områden till befintligt kommunalt VA nät tills vi har löst vatten problematiken ordentligt

Svar: Innan ytterligare områden kan anslutas behöver den allmänna VA-försörjningen ha kapacitet för det och ett formellt beslut om verksamhetsområde.

- Tillräckligt med resurser så att vi kan öka takten på att bli klara med vattenförsörjningen och lösa vattenproblematiken. Jag är säker på att kommunen har en hel del waste där man kan dra ner på kostnader för att satsa mer pengar på att lösa nuvarande situation utan att vi skattebetalare ska behöva betala mer!

Svar: VA-verksamheten är avgiftsfinansierad och en ökad budget innebär höjd VA-taxa. VA-enheten har dock fått flera nya tjänster för att klara av att hantera alla reinvesteringar, ny vattentäkt och nytt avloppsreningsverk.

Viktor Carlander har flera synpunkter:

- Jag vill härmed lämna synpunkter på förslaget till vattentjänstplan. Planen är en bra grund, men jag ser flera områden där ambitionsnivån kan höjas för att långsiktigt säkerställa robusta och hållbara vattentjänster i kommunen:

Förnyelsetakt för ledningsnätet: Den föreslagna nivån på 0,3 % per år innebär en förnyelsecykel på över 300 år, vilket överstiger ledningarnas faktiska livslängd. Jag anser att kommunen bör höja ambitionsnivån och redan nu planera för minst 0,5 % som grundnivå.

Svar: Förnyelsetakten 333 år (eller 0,3% längd av ledningsnätet/år) för hela ledningsnätet är en basnivå och genomsnittlig omsättningstakt. I takt med ledningsnätet digitaliseras kan förnyelseplanering ske utifrån kända riskkällor till skillnad mot att endast baseras på driftstörningar. Det ger också möjlighet till prioriterad förnyelse vilket minskar det avhjälpande underhållet. Befintliga vattenmätare planeras också ersättas med läckljudsupptagning. Det kommer höja leveranssäkerheten för vatten och avlopp.

- Strategisk förnyelse av anläggningar: Idag sker förnyelse av vattenverk och reningsverk först när funktionerna inte längre uppfylls. En proaktiv livscykelplanering och långsiktig prioritering behövs för att undvika haverier och driftstörningar.

Svar: Ett nytt underhållssystem införs för att möjliggöra mer proaktiv planering genom att fel och brister registreras och gör det möjligt att prioritera förnyelsearbetet och minska det avhjälpande underhållet.

- Skyfall och höga vattennivåer: Planen beskriver riskerna tydligt, särskilt i centrala Gnesta och vid Frösjön, men det framgår inte vilka konkreta tekniska åtgärder som planeras för att skydda känsliga pumpstationer och reningsverk. Här behövs mer detaljerade handlingsplaner.

Svar: Höga vattennivåer beaktas i den framtida planeringen av vattentjänster och utpekade översvämningsrisker hanteras också vid planering av tillkommande bebyggelse.

- Ovidkommande vatten: Inträngande dagvatten och kombinerade ledningar är fortsatt ett stort problem, särskilt i Laxne och Gnesta tätort. Planen bör innehålla tydliga mål och tidsplaner för hur mycket detta ska reduceras till exempelvis 2030.

Svar: Reducering av ovidkommande vatten ingår som en del i den långsiktiga planeringen. T.ex. att separera kombinerade system genom utbyggnad av dagvattensystemet. I övrigt sker arbetet med ovidkommande vatten i en

femstegsmetod. Första steget är att identifiera problemområden och på så sätt kunna se var insatser behövs. Det finns redan nu en investeringsbudget för åtgärder och arbetet är påbörjat.

- Miljöpåverkan från nytt vattenverk: Det nya vattenverket i Klämningen riskerar att påverka vattenbalansen i Trosaåns avrinningsområde. Planen bör tydligare redovisa kompensations eller skyddsåtgärder för att säkra miljö kvalitetsnormerna.

Svar: Kommunen har identifierat åtgärder för att minska risken att påverka miljö kvalitetsnormerna och arbetar fram åtgärdsprogram för att motverka eventuella negativa miljöeffekter. Detta görs inom ramen för arbetet med den nya vattentakten där kompensationsåtgärder kommer villkoras. Vilka åtgärder det blir är dock inte klart ännu.

- Anslutningsgrad: Endast cirka 42 % av fastigheterna är anslutna till kommunalt spillvatten. En långsiktig strategi och incitament för fastighetsägare att ansluta sig bör tas fram, för att minska risken för miljöpåverkan från enskilda avlopp.

Svar: En parallell utredning och behovsbedömning har gjorts för befintliga bostadsområden som inte har allmänna VA-tjänster. Utredningen ligger till grund för fortsatt planeringen och utbyggnad med hänsyn utifrån bebyggelse tryck samt påverkan på människors hälsa och miljön.

- Digitalisering: Planen nämner framtida digitala mätare och underhållssystem, men en tydligare strategi för digitalisering (t.ex. realtidsdata, läckageövervakning, automatiserad driftstyrning) skulle stärka både driftssäkerheten och kostnadseffektiviteten.

Svar: Det finns ett digitaliserat övervakningssystem med realtidsdata, larm och driftstyrning. Övervakningssystemet utvecklas och uppdateras kontinuerligt. Läckageövervakning kommer delvis att byggas ut i samband med att digitala vattenmätare monteras upp. Detta arbete pågår.

- Sammanfattning: Gnesta kommuns vattentjänstplan är ett viktigt steg framåt, men den skulle vinna på tydligare tidsatta mål, en mer proaktiv underhållsstrategi och en högre ambitionsnivå för att möta framtida klimatpåverkan och befolkningsutveckling.

Svar: Vattentjänstplanen är en översiktlig sammanställning av befintliga VA-tjänster samt planerad utbyggnad/upprustning. Vattentjänstplanen utgör underlag för kommunens översiktsplanering. Synpunkten noteras och tas med i arbetet med kommande uppdatering av vattentjänstplanen.

Astrid Mötzing har flera synpunkter:

- Förnyelsetakten av ledningsnätet ska påskyndas. Stålrör har en livslängd på ungefär 30 år, koppar 50 år och plast mellan 50-75 år. Oavsett när ledningsnätet byggdes exakt så är det mer än dags att förnya ledningarna. Som det står i själva Vattentjänstplan: "Detta överstiger avsevärt den förväntade livslängden för både ledningar och anordningar."

Svar: Förnyelsetakten 333 år (eller 0,3% längd av ledningsnätet/år) för hela ledningsnätet är en basnivå och genomsnittlig omsättningstakt. I takt med ledningsnätet digitaliseras kan förnyelseplanering ske utifrån kända riskkällor till skillnad mot att endast baseras på driftstörningar. Det ger också möjlighet till prioriterad förnyelse vilket minskar det avhjälpande underhållet. Befintliga vattenmätare planeras också ersättas med läckljudsupptagning. Det kommer höja leveranssäkerheten för vatten och avlopp.

- Sträva efter att **agera** istället för att **reagera**: vattenprover ska t.ex. tas oftare för att säkerställa kvalitén. Detta innebär såklart att tillhandahålla fler resurser för underhållet för det befintliga ledningsnätet och VA-enheten och pausa tankarna för större expansioner genom tillflytt och anslutning av nya områden.

Svar: Synpunkten om att arbeta mer proaktivt och att i högre grad agera förebyggande är värdefull och delas av kommunen. Provtagning av dricksvatten följer Livsmedelsverkets föreskrifter och har ett fastställt provtagningsprogram med både regelbunden och händelsestyrd provtagning. Vid behov, exempelvis vid driftstörningar eller förändrade riskbedömningar, kan provtagningen utökas.

Ett kontinuerligt arbete pågår med att stärka både organisation och underhållsplanering. Kommunen arbetar successivt med att förbättra förnyelsetakten och införa mer systematiska arbetssätt för att minska reaktivt underhåll.

Synpunkten om att pausa expansioner noteras. Utbyggnad av verksamhetsområden och anslutning av nya områden sker dock inte förrän tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningar är säkerställda. Kommunen behöver samtidigt planera för framtida behov och befolkningsutveckling, men detta ska ske i balans med att befintligt system är robust och driftsäkert.

Sammanfattningsvis delar kommunen uppfattningen om vikten av ett mer förebyggande arbetssätt och kommer att fortsätta utveckla rutiner, resurser och planering för att stärka driftsäkerheten i VA-systemet.

- Påverkan av skyfall: Detta överstiger kanske Vattentjänstplan men jag tycker att det behövs snarast en åtgärdsplan för de områden som har klassifierats som riskområde. Eftersom t o m skolor är drabbade behöver man tänka på sårbarheten för de som vistas där. En översvämning av bara 20cm kan bli livsfarligt för de minsta barn i en förskola, t.ex.

Svar: Skyfallsanalysen är ett planeringsunderlag och hänsyn tas till riskområden i den fortsatta planeringen.

- Tack för möjligheten att bidra till utvecklingen!

Svar: Gnesta kommun tackar för ditt engagemang och för att du bidragit med synpunkter.

Susanna Eriksson
VA-strateg

Telefon: 0158 - 275 205
E-post: Susanna.Eriksson@gnesta.se